Homas
the spiritual way to success
K. Krishna Prasad Bhat
Website: http://homas.in
Email: homasonline@gmail.com
Mobil: 8000858858 /9940406777

॥ अथैकोनविंशः पटलः ॥

अथ वैष्णवाष्टाक्षरीविधानमुच्यते —

साध्यनारायण ऋषिः । देवीगायत्री छन्दः । परमात्मा देवता । अं बीजम् । आय शक्तिः । क्रुद्धोल्काय स्वाहा हृत् । महोल्काय स्वाहा शिरः । वीरोल्काय स्वाहा शिखा । द्यु(द्यू)ल्काय स्वाहा कवचम् । सहस्रोल्काय स्वाहा अस्त्रम् । पुनरपि मन्त्रवर्णैरेवाष्टाङ्गानि कुर्यात् । ओं हृत् । नं शिरः । मों शिखा । नां कवचम् । रां नेत्रम् । यं अस्त्रम् । णां उदानाय नमः । यं पृष्ठाय नम इति । तत्र न्यास एव अष्टाङ्गविधिः, न तु पूजायाम् ।

अर्काभाभं किरीटान्वितमकरलसत्कुण्डलं दीप्तिराज-
त्केयूरं कौस्तुभाभाशबलरुचिरहारं सपीताम्बरं च ।
नानारत्नांशुभिन्नाभरणशतयुजं श्रीधराश्लिष्टपार्श्वं
वन्दे दोस्सत्वचक्राम्बुरुहदरगदं विश्ववन्द्यं मुकुन्दम् ॥

ॐ नमो नारायणाय इति मन्त्रः । मोक्षप्रधानोयं मन्त्रः । द्वात्रिंशल्लक्षं जपेत् । तदर्धं वा ॥ अक्षस्रजा वा तर्जनीरहिताभिरंगुलीभिर्वा जपेत् । तन्नातिद्रुतं नातिविलम्बितं च । गौतमोप्याह —

कनिष्ठानामिकांगुष्ठमध्यमाभिर्जपेत्सदा ।

अस्यार्थः — अनामामध्यमूलकनिष्ठामूलमध्याग्रानामाग्रमध्यमाग्रमध्य-मूलपर्यन्तमिति नवसु पर्वसु गणनायां कृतायां नववारं जपो भवति । एवं द्वादशवारमावर्तनेन अष्टोत्तरशतवारं जपो भवति ॥

कुलमूलावतारे —

अंगुलीभिर्जपं कुर्वन् सांगुष्ठांगुलिभिर्जपेत् ।

अंगुष्ठेन विना जप्तं विफलं भवति प्रिये ॥

पर्वभिर्वांगुळीनां तु जपेदनुदिनं प्रिये ।
मध्यमानामिकामध्ये पर्वद्वयमिह प्रिये ॥

मेरुं प्रकल्प्य तं कुर्यात् प्रदक्षिणमनुक्रमात् ।
अनामामूलपर्वादिकनिष्ठानुक्रमेग तु ॥

तर्जन्यग्रादितो देवि मध्यमूलावसानकम् ।
गणयेच्च क्रमेणैवं किञ्चित्सङ्कोचयेत्तलम् ॥

अंगुळीर्न वियुञ्जीत जपकाले महेश्वरि ।
अंगुळीनां वियोगे तु छिद्रेषु स्रवते जपः ॥

अथवा मध्यमामध्यमूलपर्वद्वयं प्रिये ।
मेरुं कृत्वा जपेद्देवि तर्जनीमूलकावधि ॥

अनामामध्यपर्वादिप्रदक्षिणक्रमेण वै ।

अंगुळीजपो रेखाजपः पर्वजपश्च । कनिष्ठाद्यंगुळीगतरेखाभिर्जपो रेखाजपः ।

भैरवीतन्त्रे —

अनामामध्यमारभ्य कनिष्ठानुक्रमेण तु ।
मध्यमामूलपर्यन्ता करमाला प्रकीर्तिता ॥

स्मृतिसारे —

सकृदुच्चरिते शब्दे प्रणवं समुदीरयेत् ।
प्रोक्ते वामरवाण्यापि प्राणायामं समाचरेत् ॥

बहुप्रलापे चाचम्य न्यस्याङ्गानि ततो जपेत् ।

क्षुतेऽप्येन तथाऽस्पृश्यस्थानानां स्पर्शने भवेत् ॥

वायवीयसंहितायाम् —

उष्णीषी कञ्चुकी नग्नो मुक्तकेशो गळावृतः ।
अपवित्रकरोऽशुद्धः प्रलपन्न जपेत् क्वचित् ॥

असंवृतौ करौ कृत्वा शिरसि प्रावृतोऽपि वा ।
चिन्ताव्याकुलचित्तो वाऽशुद्धो भ्रान्तः क्षुधान्वितः ॥

अनासनश्शयानो वा गच्छन्नुत्थित एव वा ।
रथ्यायामशिवस्थाने न जपेत्तिमिरान्तरे ॥

उपानद्गूढपादो वा यानशय्यागतस्तथा ।
प्रसार्य न जपेत्पादावुत्कटासन एव वा ॥

नादीक्षितो निशेज्जातु कृष्णसाराजिने गृही ।
विशेद्यतिर्वनस्थश्च ब्रह्मचारी च स्नातकः ॥

कपिलपञ्चरात्रे —

विक्षेपादथवालस्याज्जपहोमार्चनान्तरा ।
उत्तिष्ठति तदा न्यासं षडङ्ग विन्यसेत्पुनः ॥

अश्वत्थोदुम्बरजाः प्लक्षन्यग्रोधसंभवाः समिधः ।
तिलसर्षपदौग्धघृतान्यष्टद्रव्याणि संप्रदिष्टानि ॥

एतैर्द्रव्यैर्वा सरसिजैर्मधुराप्लुतैर्वा दशांशं जुहुयात् पुरश्चरणाहोमः ।

अथानुष्ठानपद्धत्युक्तप्रकारेणाष्टाक्षरन्यासविधिर्लिख्यते —

तत्र च गुरुवन्दनादिसामान्यन्यासं लिपिन्यासान्तं प्रसिद्धरीत्या

निर्वर्त्य केशवादिन्यासं सप्तमपटलोक्तप्रकारेण, वैष्णवपीठन्यासं सप्तदशपटलोक्तप्रकारेण च कृत्वा, तस्मिन् विष्णुमूर्तये नम इति मूर्तिं संकल्प्य तस्यामावाह्य मानसपूजां कृत्वा तेजोमयं भावयित्वा, करतलपृष्ठपार्श्वेषु मूलेन च व्याप्य, ओं ओं ओं नमः । ओं नं ओं नमः । ओं मों ओं नमः । इत्यादिक्रमेण मूलमन्त्रवर्णैर्दक्षिणतर्जनीमारभ्य, प्रथमपर्वणि प्रथमतारं द्वितीयपर्वणि मन्त्रवर्णं तृतीयपर्वणि द्वितीयतारं अग्रे नमश्चेति क्रमेण वामतर्जन्यन्तं सृष्टिन्यासं कुर्यात् । तर्जनीद्वयादिकनिष्ठान्तं स्थितिः ॥ वामतर्जन्यादिदक्षिणतर्जन्यन्तं संहारन्यासं कृत्वा एवं सृष्टिक्रमेणाङ्गन्यासं कृत्वा अंगुष्ठद्वयादिकनिष्ठद्वयान्तं युगपत्पञ्चाङ्गं च न्यस्य ताभ्यां कराभ्यां तारपुटितेन मूलेन देहे त्रिशो व्याप्य, मूलपुटितमातृकान्यासं च, पों नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवाय नमः इत्यादिसप्तदशपटले गोपालकन्यासविधानोक्तप्रकारेण पञ्चतत्वन्यासं च कृत्वा, मूलमन्त्राक्षराणि मूर्धेक्षणास्यहृदयनाभिगुह्यजानुपादेषु न्यस्य अष्टतत्वानि न्यसेत् ॥

ओं यं नमः पराय पृथिव्यात्मने नमः । ओं णां नमः पराय अबात्मने नमः । ओं यं(रां)नमः पराय तेजआत्मने नमः । ओं रां (यं) नमः पराय वाय्वात्मने नमः । ओं नां नमः परायाकाशात्मने नमः । ओं मों नमः पराय अहंकारात्मने नमः । ओं नं नमः पराय महदात्मने नमः । ओं ओं नमः पराय प्रकृत्यात्मने नमः ॥ इति मन्त्रवर्णप्रतिलोमिताष्टतत्वानि पादगुह्यहृद्वदनशिरस्सु पञ्च, हृदि द्वयं, सर्वाङ्गे च न्यसेत् । ओं बिन्द्वात्मने नमः । ओं नादात्मने नमः । ओं अन्तरात्मने नमः । ओं शक्त्यात्मने नमः । ओं परमात्मने नमः । ओं शान्ता(न्त्या)त्मने नमः । ओं ज्ञानात्मने नमः । ओं नमः परायेति पञ्चतत्वानि च संभूय द्वादशतत्वानि । एतेष्वादितश्चतुर्भिः व्यापयेत् । पुनः पूर्वोक्ताष्टस्थानेषु अवशिष्टानि न्यसेत् । पुनः मूलमन्त्रवर्णन्यासं कुर्यात् ॥

आधारहृद्वदनदोःपदमूलनाभौ कण्ठे सनाभिहृदयस्तनपार्श्वपृष्ठे ।

कास्येक्षणश्रवणगन्धवहे च दोःपत्सन्ध्यंगुळीपु हृदि धातुपु सानिलेपु ॥

मूर्धेक्षणास्यहृदयोदरसोरुजङ्घापादद्वयेपु लिपिशो न्यसतु क्रमेण ।
गण्डांसकोरुचरणेपु रथाङ्गशङ्खश्रीमद्गदाम्बुजपदेपु समाहितात्मा ॥

इत्युक्तप्रकारेण दशावृत्त्या न्यासं कृत्वा हृदि धातुपु सानिलेष्वित्यत्र, ओं त्वगात्मने नमः । नं रक्तात्मने नमः । मों मांसात्मने नमः । नां मेदआत्मने नमः । रां अस्थ्यात्मने नमः । यं मज्जात्मने नमः । णां शुक्लात्मने नमः । यं प्राणात्मने नमः । इति धातुमन्त्रः । रां चक्रात्मने नमः । यं शङ्खात्मने नमः । णां गदात्मने नमः । यं पद्मात्मने नमः । इति च चक्रादिपु योज्यम् । एवं मूलमन्त्रवर्णान् न्यस्त्वा, मूर्तिपञ्जरन्यासं प्राक् सप्तदशपटले गोपालकाष्टादशाक्षरीविधाने उक्तेन प्रकारेण कृत्वा, पुनः ओं किरीटकेयूरहारमकरकुण्डलालंकृतशङ्खचक्रगदाब्जहस्तपीताम्बरधरश्रीवत्साङ्कितवक्षस्स्थलश्रीभूमिसहितस्वात्मज्योतिर्द्वयदीप्तिकराय सहस्रादित्यतेजसे परमात्मने नम इति मूर्ध्नि विन्यस्य, पुनर्मूलमन्त्रस्याष्टाङ्गन्यासं पञ्चाङ्गन्यासं च कृत्वा, चक्राय नमः । शङ्खाय नमः । गदायै नमः । पद्माय नमः । इति आयुधानि तत्तत्स्थानेपु विन्यस्य ऋष्यादीन् कृत्वा ध्यात्वा जपेत् ॥

अथास्मिन्नेव प्रपञ्चसारे प्रोक्तप्रकारेणाप्यस्य न्यासविधिर्लिख्यते—

प्रथमं प्राक् सप्तदशे पटले उक्तेन प्रकारेण देहे गुरुभ्यो नमः इत्यादि वैष्णवपीठं न्यस्त्वा, पुनस्सुदर्शनास्त्रेण ताळत्रयदिग्बन्धनादीन् कृत्वा; पुनः प्राक् सप्तमे पटले मातृकान्यासप्रकरणे आधारहृद्वदन इत्याद्युक्तेन प्रकारेण अष्टाक्षरवर्णन्यासं दशकृत्वो न्यस्त्वा, पुनरपि सप्तदशे पटले गोपालकन्यासविधावुक्तेन प्रकारेण मूर्तिपञ्जरन्यासमपि कुर्यात् । तस्य स्थानम्—

ललाटोदरहृत्कण्ठदक्षपार्श्वांसतद्गळे ।
अथ वामत्रये पृष्ठककुदोश्च यथाक्रमम् ॥

द्वादशाक्षरमन्त्रं च मन्त्रवित् मूर्ध्नि विन्यसेत् ।
मूर्ध्निस्थो वासुदेवस्तु प्राप्नोति सकलान्तरम् ॥

पुनस्तत्प्रतिपत्त्यर्थं किरीटादिमनुं जपेत् ।

किरीटमन्त्रस्तु प्राक् सप्तमे पटले पूजाप्रकरणे पुष्पाञ्जल्यर्थमुक्तः ॥

अथास्य मन्त्रस्य दीक्षाविधिः —

प्रथममासने उपविश्य स्वाङ्गे पीठन्यासं प्राक् सप्तदशे पटले गोपालकविधाने उक्तेन प्रकारेण कृत्वा, गन्धादिभिरात्मानं मानसोपचारैस्संपूज्य, किरीटमन्त्रेण पञ्चवारं त्रिवारं वा पुष्पाञ्जलिं कृत्वा, पुनर्बहिः प्राक् नवमे पटले भुवनेशीविधाने प्रोक्तत्रिगुणितयन्त्रमण्डले वैष्णवपीठं संपूज्य, तस्मिन्पीठे पञ्चगव्यैर्वा गोक्षीरैर्वा, षड्विंशतिपटले वक्ष्यमाणधन्वन्तरिविधाने वक्ष्यमाणवैष्णवाष्टगन्धलुलितैरश्वत्थोदुम्बरप्लक्षत्वक्कथितजलैर्वा कलशं तत्रैव वक्ष्यमाणेनापूर्य समावाह्य, वैष्णवाष्टाक्षरमूर्तिमत्र वक्ष्यमाणक्रमेण संपूज्य, प्राक् सप्तमपटलोक्तविधानेन कुण्डं संपाद्य अग्निं समाधाय, अत्रैव पुरश्चरणाहोमोक्तैरष्टद्रव्यैः अष्टाक्षरमन्त्रेण पृथगष्टोत्तरशतं हुत्वा बलिं दत्वा कलशमभिषिच्य शिष्याय मनुं प्रवदेद्गुरुः ॥ एवं दीक्षाविधिः ॥

अथ पूजार्थं वैष्णवपीठविधानमुच्यते —

गुं गुरुभ्यो नमः । गं गणपतये नमः । इत्यादि प्राक् सप्तमे पटले मातृकाविधाने उक्तेन प्रकारेण सामान्यपीठं सर्वं संपूज्य, पुनर्वैष्णवपीठनवशक्तयस्संपूज्याः । ता उच्यन्ते —

विमलायै० उत्कर्षिण्यै० ज्ञानायै० क्रियायै० योगायै० प्रह्व्यै० सत्यायै० ईशायै० अनुग्रहायै० ९ इत्यष्टदळेषु अष्टशक्तीः नवमीं कर्णिकायां च समभ्यर्च्य, ओं नमो भगवते विष्णवे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वात्मसंयोगयोगपद्मपीठा-

त्मने नम इति कर्णिकायां समर्च्य, तस्मिन् विष्णुं समावाह्य समर्चयेत् । अङ्गैर्दळमूले समर्चयेदिति प्रथमावृतिः । पुनर्वासुदेवाय० संकर्षणाय० प्रद्युम्नाय० अनिरुद्धाय० इति दिग्दळेषु, शान्त्यै० श्रियै० सरस्वत्यै० रत्यै० इत्याग्नेयादिदळेषु इति द्वितीयावृतिः । चक्राय० शङ्खाय० गदायै० पद्माय० कौस्तुभाय० मुसलाय० खड्गाय० वनमालायै ८ 'रक्ताच्छपीतकनकश्यामळकृष्णशुशुक्लभासस्स्युः' एवमादिवर्णयुक्ता आयुधमूर्तयः । एतैरायुधैस्तृतीयावृतिः । पुनः ध्वजाय० वैनतेयाय० शङ्खनिधये० पद्मनिधये० इति दिक्षु समर्चयेत् । तत्र ध्वजवैनतेयौ देवस्य पृष्ठदेशाग्रदेशस्थदिग्दळयोः वामदक्षिणस्थदळयोः शङ्खपुष्प(पद्म)निधी । पुनः विघ्नाय० आर्यायै० दुर्गायै० विष्वक्सेनाय० इति कोणेषु समर्चयेत् । तत्र देवस्य पाश्चात्यदेशस्थदक्षिणवामकोणदळयोश्च देवस्याग्रदेशस्थदक्षिणवामकोणदळयोश्च संयोजयेदिति चतुर्थ्यावृतिः । ध्वजादीनां रोचींष्युच्यन्ते ॥

ध्वजः श्यामः पवीरक्तः निधी शुक्लारुणप्रभौ ।
अरुणश्यामळश्यामपीता विघ्नादयो मताः ॥

इन्द्रादिभिः पञ्चमी ॥

अथास्यैव पूजाविधानान्तरमुच्यते —

अङ्गैः प्रथमावृतिः । वासुदेवादिमूर्तिचतुष्टयेन पूर्वोक्तशक्तिभिस्सह द्वितीया । केशवादिमूर्तिभिस्तृतीया । इन्द्रादिभिश्चतुर्थी ॥

अथास्यैव पूजाविधानान्तरमुच्यते —

वासुदेवादिभिः सशक्तिकैः प्रथमावृतिः । चक्राद्यैर्द्वितीया । ध्वजाद्यैस्तृतीया । केशवाद्यैश्चतुर्थी । इन्द्रादिभिः पञ्चमी ॥

अस्यैव पूजाविधानान्तरमुच्यते —

वासुदेवादिभिः सशक्तिकैः प्रथमावृतिः । ध्वजादिभिर्द्वितीया । इन्द्रादिभिस्तृतीया ।

इत्युक्तविधिचतुष्के पूजयितुरथैकमपि यथाशक्ति ।
अचिरेण भवति लक्ष्मीः हस्तगता सकलवर्गसिद्धिकरी ॥

केशवादिद्वादशमूर्तीनां नामानि लिख्यन्ते—

केशवाय० नारायणाय० माधवाय० गोविन्दाय० विष्णवे० मधुसूदनाय० त्रिविक्रमाय० वामनाय० श्रीधराय० हृषीकेशाय० पद्मनाभाय० दामोदराय० १२ इति ॥

इति गीर्वाणेन्द्रविरचिते प्रपञ्चसारसारसङ्ग्रहे
एकोनविंशः पटलः ॥

॥ अथ विंशः पटलः ॥

अनेन विधानेन वैष्णवाष्टाक्षरमूर्तिं संपूज्य, अनया स्तुत्या हरिः स्तोतव्यः ॥

प्रसीद मह्यं भगवन्नज्ञानाऽऽकुण्ठितात्मने ।
तत्रांघ्रिपङ्कजरजोरागिणां भक्तिमुत्तमाम् ॥

अज प्रसीद भगवन्नमितद्युतिपञ्जर ।
अप्रमेय प्रसीदास्मद्दुःखहन्पुरुषोत्तम ॥

स्वसंवेद्यस्वरूपात्मन्नानन्दात्मन्ननामय ।
अचिन्त्याधारविश्वात्मन्प्रसीदेश निरञ्जन ॥

प्रसीद तुङ्ग तुङ्गानां प्रसीद शिव शोभन ।
प्रसीद स्पष्टगम्भीर गम्भीराणां महाद्युते ॥

प्रसीद व्यस्तविस्तीर्ण विस्तीर्णानामणोरणो ।
*प्रसीदाद्याद्यजातीनां प्रसीदान्तान्तरायिणाम् ॥

गुरोर्गरीयस्सर्वेश प्रसीदानन्य देहिनाम् ।
जय माधव मायात्मन् जय केशव केशिहन् ॥

जय सुन्दर सौम्यात्मन् जय शाश्वत शङ्खभृत् ।
जय शार्ङ्गधर श्रीमन् जय नन्दकनन्दन

जय चक्रगदापाणे जयाव्यय जनार्दन ।
जय रत्नाकराबद्धकिरीटाक्रान्तमस्तक ॥

जय पक्षिपतिच्छायानिरुद्धार्ककराकर ।
नमस्ते नरकाराते नमस्ते मधुसूदन ॥

---

*प्रसीदादार्द्रजातीनां इति ख, ग, घ, ङ, पाठः

नमस्ते नळिनापाङ्ग नमस्ते नयनाञ्जन ।
नमः पापहरेशान नमस्सर्वभयापह ॥

नमस्संभृतसर्वात्मन् नमस्संभृतकौस्तुभ ।
नमस्ते नयनातीत नमोऽतिक्रान्तवाक्पथ ॥

नमो विभिन्नवेषांश नमः स्मृतिपथातिग ।
नमस्त्रिमूर्तिभेदेन सर्गस्थित्यन्तहेतवे ॥

विष्णवे त्रिदिवारातिजिष्णवे परमात्मने ।
चक्रभिन्नारिचक्राय चक्रिणे शक्रबन्धवे ॥

विश्वाय विश्ववन्द्याय विश्वभूताय ते नमः ।
नमोऽस्तु योगिध्येयाय नमोस्तु ध्यानरूपिणे ॥

भुक्तिप्रदाय भक्तानां नमस्ते मुक्तिदायिने ।
नमो वाक्कायचेष्टास्स्युर्ध्यानस्तुतिनमस्क्रियाः ॥

देवेश कर्म सर्वं मे भवेदाराधनं तव ।

इति जपहवनार्चाभेदतो विष्णुपूजा-
निरतहृदयकर्मा यस्तु मन्त्री चिराय ।
स खलु सकलकामान् प्राप्य हृष्टान्तरात्मा
जननमृतिवियुक्तामुत्तमां मुक्तिमेति ॥

एवं वैष्णवाष्टाक्षरमूर्तिं स्तुत्वा पञ्चीकरणमन्त्रैश्च पञ्चपुष्पाञ्जलिमन्त्रैश्च किरीटमन्त्रेण च प्राक् सप्तमपटलोक्तैः पुष्पाञ्जलिं कृत्वा पुनः पूजां समापयेत् ॥

इति गीर्वाणेन्द्रविरचिते प्रपञ्चसारसारसङ्ग्रहे
विंशः पटलः ॥

॥ अथैकविंशः पटलः ॥

—०—

अथ मन्त्रदेवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेण अष्टाक्षरस्य प्रयोगविशेषा उच्यन्ते –

आदावष्टदळं पद्मं विरचय्य, कर्णिकायां षट्कोणं विलिख्य, तदन्तः प्रणवमध्यस्थसाध्यनामयुक्तं अमिति बीजं विलिख्य, दळमध्येषु अष्टाक्षराणि विलिख्य, दळाग्रेषु "उत्तिष्ठ श्रीकर स्वाहा" इति श्रीकराष्टाक्षरवर्णान् विलिख्य, तद्बहिः षट्कोणं विलिख्य, कोणेषु सुदर्शनषडक्षराण्यालिख्य, तद्बहिर्द्वादशदळानि विलिख्य, दळेषु वासुदेवद्वादशाक्षराणि लिखित्वा, तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दळानि रचयित्वा, दळेषु नृसिंहानुष्टुप्वर्णान् विलिख्य, तद्बहिर्नृसिंहैकाक्षरेण वेष्टयेत् ॥ एतद्यन्त्रं जपहोमादिसाधितं समस्तसंपद्रक्षामोक्षकरं भवति ॥

अथ प्रयोगः—

दधिमध्वाज्यसंयुक्ताः चतुरंगुलसंमिताः ।
गळूचीरयुतं हुत्वा मृत्युमेवातिवर्तते ॥

प्रयोगान्तरम्—

शनैश्चरदिनेश्वत्थं नित्यमालिंग्य पाणिना ।
जपेदष्टशतं शुद्धः म्रियते नापमृत्युभिः ॥

प्रयोगान्तरम्—

पञ्चविंशतिकृत्वस्तु जपेत् शुद्धः पिबेदपः ।
पुष्पाज्यसमिधो वापि जुहुयादगदो भवेत् ॥

उदकुम्भं नवं पूर्णमुपस्पृश्यायुतं जपेत् ।
तेनाभिषिक्तगात्रस्तु व्याधिभिः परिमुच्यते ॥

अश्नीयादन्वहं विद्वानन्नं सप्ताभिमन्त्रितम् ।

आरोग्यं महदाप्नोति बलं तेजश्च विन्दति ॥

भक्षयेत्सर्वभक्ष्यांश्च सप्तयुक्ताभिमन्त्रितम् ।
तत्सर्वं जीर्यते सम्यक् अपि हालाहलं विषम् ॥

शतमष्टोत्तरं जप्त्वा मन्त्रपूतं जलं पिबेत् ।
अहन्यहनि षण्मासात्ततो मेधाविवर्धनम् ॥

चन्द्रसूर्योपरागेषु विषुवे चायनेषु वा ।
त्रिवारमेकवारं वा समुपोष्य यथाविधि ॥

स्पृशन्नष्टसहस्रं तु जप्त्वा ब्राह्मीरसं शुचि ।
त्रिः पिबेल्लभते मेधां श्रुतवांश्चोपजायते ॥

बिल्वैरयुतहोमेन महाधनपतिर्भवेत् ।
पद्मतन्तुमयं सूत्रमयुतेनाऽभिमन्त्रितम् ॥

धारयेद्दक्षिणे हस्ते सर्वरक्षा भवेत्सदा ।

अथ वैष्णवाष्टाक्षरादिमन्त्रप्रसङ्गात् मुक्तिप्रदत्वसामान्येन नामत्रयमपि कल्पान्तरोक्तमत्र योग्यतावशाल्लिख्यते —

पराशरव्यासनारदा ऋषयः । विराट् छन्दः । परब्रह्म देवता । अच्युताय नमः, अनन्ताय नमः, गोविन्दाय नमः, इति मन्त्रः । अथवा अच्युतायानन्ताय गोविन्दाय नमः इति मन्त्रः । मोक्षारोग्यप्रधानोयं मन्त्रः । अस्मिन्पक्षे शौनक ऋषिः । छन्दोदेवते तुल्ये । अच्युताय नमः हृत् । अनन्ताय नमः शिरः । गोविन्दाय नमः शिखा । अच्युताय नमः कवचम् । अनन्ताय नमः नेत्रम् । गोविन्दाय नमः अस्त्रम् ॥

ध्यानम् —